

Od prvobitnog obrađivanja zemlje koncept granice je preživio mnoge promjene, bilo što se tiče fasade, bilo susjedstva prema kojoj je okrenuta. Od stijene do prirodnog zaklona, preko kamenih bedema, granična površina je zabilježila nebrojene vidljive i nevidljive transformacije od kojih je *interface* vjerojatno posljednja. Još jednom moramo prići pitanju pristupa Gradu na nov način. Na primjer, ima li metropolis svoju vlastitu fasadu? U kojem nam trenutku grad otkriva svoje lice?

Fraza «Ići u grad», koja je zamijenila onu devetnaestostoljetnu «Ići do grada», pokazuje nesigurnost susreta, kao da više ne možemo stajati ispred grada, nego ostajemo zauvijek unutra. Ako je metropolis još uvijek mjesto, zemljopisni pojam, on ipak više nema veze s klasičnom suprotnošću grad/selo niti centar/periferija. Grad više nije organiziran kao lokalizirano naselje po osovini. Dok su predgrađa doprinijela razbijanju, suprotnost «u zidinama/izvan zidina» nestala je, zapravo, zbog revolucije transporta i razvoja tehnologija komunikacija i telekomunikacija. One su pomogle stapanju razdvojenih velegradskih dijelova u jedinstvenu urbanu masu.

Kao posljedica toga, postali smo svjedoci paradoksalnog momenta u kome se neprozirnost građevinskih materijala reducira na nulu. Pronalaskom konstrukcije čeličnog kostura zidovi-zavjese napravljeni od lakih i prozirnih materijala, kao što su staklo ili plastika, zamjenjuju kamene fasade, kao što paus, acetat i pleksiglas zamjenjuju neprozirni papir u fazi dizajniranja.

S druge strane, s ekranom kao kompjuterskim, televizijskim i telekonferencijskim *interfaceom* površina za pisanje, do sada lišena dubine, postaje jedna vrsta distance, dubina na polju nove vrste reprezentacije, vidljivost bez susreta licem u lice u kojoj *vis-a-vis* starih ulica nestaje i biva izbrisan. U toj situaciji, razlika u poziciji miješa se u fuziju i konfuziju. Oslobođen objektivnih granica, arhitektonski element počinje lutati i plivati u elektronskom eteru, lišen prostornih dimenzija, ali upisan u jedinstvenu temporalnost trenutne difuzije. Odavde nadalje, ljudi više ne mogu biti razdvojeni fizičkim preprekama ili vremenskim distancama. U *interfaceingu* kompjuterskih terminala i video-monitora distinkcije ovdje i tamo više ne znače ništa. Ovo iznenadno preokretanje granica i suprotnosti predstavlja u svakodnevnom, običnom prostoru element koji je do sada bio rezerviran isključivo za svijet mikroskopa. Ne postoji prostor ispunjen materijom. Umjesto toga, neograničeno prostranstvo se pojavljuje u lažnoj perspektivi svijetleće emisije strojeva. Konstruirani prostor od sada se pojavljuje u elektronskoj topologiji, gdje okvir perspektive i mrežno tkanje numeričkih slika obnavljaju dio urbane svojine. Stara okultacija privatno/javno i razlikovanje stambene izgradnje i prometa zamijenjeni su preekspozicijom u kojoj razlika između «blizu» i «daleko» jednostavno prestaje postojati, kao što razlika između «mikro» i «makro» iščezava ispitivanjem pomoću elektronskog mikroskopa.

Predstavljanje modernog grada više ne može ovisiti o ceremonijalnom otvaranju vrata niti o ritualnim procesijama i paradama koje pune ulice i avenije gledateljima. Od sada nadalje, moderna se arhitektura mora baviti otvranjem novog «tehnološkog prostora/vremena». Što se tiče prilaza, telematika zamjenjuje ulaz. Zvuk vratiju ustupa mjesto «klepetanju» banaka podataka, a ritual prolaza – tehničkoj kulturi čiji je razvoj maskiran nematerijalnošću njenih dijelova i mreža. Umjesto djelovanja u prostoru oblikovanog socijalnog tkanja, presijecajuća i povezujuća mreža autoputeva i sistema usluga sada se pojavljuje u dijelovima neprimjetne organizacije vremena u kojoj *nterface* čovjek/mašina zamjenjuje fasade zgrada kao površine imovinske raspodjele.

preuzeto iz Paul Virilio: «Kritični prostor»